

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра економіки та менеджменту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
канд. хімічних наук, доц.
_____ Пантелеймонов А. В.

“ _____ ” _____ 2018р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Історія публічного управління

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти _____
галузь знань _____ 28 Публічне управління та адміністрування _____
(шифр і назва)
спеціальність _____ 281 Публічне управління та адміністрування _____
(шифр і назва)
освітня програма _____ Публічне управління та адміністрування _____
(шифр і назва)
спеціалізація _____ Публічне управління та адміністрування _____
(шифр і назва)
вид дисципліни _____ обов'язкова _____
(обов'язкова / за вибором)
факультет _____ Економічний _____

2018 / 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету “22” червня 2018 року, протокол № 8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Тернова Ірина Анатоліївна кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та менеджменту

Самофалова Тетяна Олександрівна кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри економіки та менеджменту

Програму схвалено на засіданні кафедри
економіки та менеджменту

Протокол від “20” червня 2018 року № 13

Завідувач кафедри економіки та менеджменту

_____ (Дорошенко Г. О.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією
економічного факультету

назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна
дисципліна

Протокол від “21” червня 2018 року № 9

Голова методичної комісії економічного факультету

_____ Євтушенко В.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Історія публічного адміністрування» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування

спеціалізація Публічне управління та адміністрування

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни «Історія публічного управління»: набуття системних знань про роль і місце історії публічного управління у процесах формування компетенцій, необхідних для виконання функцій та реалізації повноважень фахівця публічного управління

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни «Історія публічного управління»:

- набуття компетенцій, що дозволяють аналізувати поточний і прогнозувати майбутній стан публічного управління в Україні;
- формування базових знань про процес еволюції публічного управління в Україні та зарубіжних країнах;
- опанування сутності публічно-управлінської діяльності, її форм, методів та засобів у різні історичні періоди;
- оволодіння інструментами аналізу явищ, притаманних системі управління на кожному етапі розвитку;
- засвоєння підходів до аналізу і синтезу найкращих практик публічного управління.

1.3. Кількість кредитів – 5.

1.4. Загальна кількість годин – 150.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
32 год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
56 год.	138 год.
Індивідуальні завдання	
30 год.	5

1.6. Заплановані результати навчання

Компетентності	Заплановані результати навчання
Здатність інноваційного підходу до формування систем управління на основі аналізу закономірностей публічного управління	<i>Знати:</i> категорії, закони, механізми, технології, принципи, системи публічного управління в Україні та світі, форми організації публічного управління в минулому та в сучасності <i>Вміти:</i> визначати функції та задачі системи органів публічного управління на основних етапах історичного розвитку держави, давати їм характеристику, застосувати теоретичні знання у практичній діяльності. - <i>Оволодіти:</i> методами історичного аналізу щодо формування інститутів публічного управління навичками аналізу публічної влади на різних етапах розвитку в Україні та за кордоном і синтезу на цій основі нових підходів, інноваційних методів і структур управління
Здатність до управління колективом на основі знань історичних особливостей формування української політичної нації та європейських цінностей толерантності	<i>Знати :</i> соціальні, етичні, культурні, релігійні відмінності та особливості українського народу, що склалися історично. <i>Вміти:</i> керувати колективом і державою як цілим, що включає різноманітні етнічні групи <i>Оволодіти:</i> навичками формування та підтримання діалогу з громадськістю щодо зворотнього зв'язку і оцінки якості публічного управління
Здатність до самовдосконалення і набуття нових компетенцій	<i>Знати:</i> основи методики публічного адміністрування, основні методи дослідження закономірностей публічного управління у різних країнах на кожному етапі історичного розвитку. <i>Вміти:</i> визначати чинники внутрішнього та зовнішнього впливу на розвиток публічного управління. <i>Оволодіти:</i> навичками застосування інструментів аналізу для об'єктивного аналізу і формування та функціонування існуючих у різні періоди історії України систем публічного управління

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теорія та історія публічного управління як науки і області діяльності

Тема 1. Виникнення та історичне значення публічного адміністрування

Поняття публічного менеджменту, управління як сфери людської діяльності. Соціально-економічні, культурно-історичні, техніко-технологічні умови виникнення і розвитку публічного управління. Аристотель і Платон, Фома Аквінський і Ніколо Макіавелі, Фрідріх Ніцше і Карл Маркс – періодизація управління. Структура поняття публічне управління. Співвідношення державного управління, місцевого самоврядування, публічного адміністрування. Поняття професійної публічної служби. Спеціалізація в галузі публічної служби. Мета курсу. Предмет, об'єкт курсу.

Тема 2. Теоретичні засади публічного управління

Поняття влади. Способи реалізації влади. Законодавча, виконавча, судова влада. Публічне управління в системі соціального управління. Поняття системи публічного управління. Суб'єкти управління. Механізми, технології, функції, принципи, закони і закономірності публічного управління. Методи та методологія публічного управління. Економічні, адміністративні методи. Психологічні аспекти публічного управління.

Тема 3. Публічне управління в контексті державотворення

Функції держави у формуванні системи публічного управління. Вплив цінностей на формування засад публічного управління. Публічне управління етапу трансформації соціально-економічної системи в Україні та країнах Східної Європи. Поняття політики. Політика і публічне управління. Державний устрій і зміст публічного управління. Публічна влада як соціальний і політичний феномен. Відповідальність публічного службовця. Політична, соціальна, юридична.

Тема 4. Ефективність і результативність публічного управління

Поняття ефективності і результативності в публічному управлінні. Підхід до оцінки ефективності. Соціальний і економічний ефект в публічному управлінні. Якість в управлінні. Якісні і кількісні показники оцінки діяльності органів публічної адміністрації. Шляхи підвищення ефективності функціонування публічних організацій. Зв'язки з громадськістю, зворотні зв'язки в системі публічного управління. Роль інститутів громадянського суспільства в оцінці і підвищенні якості управління.

Тема 5. Публічне управління у стародавні часи

Стародавня Індія і Єгипет. Кодекс царя Хаммурапі.
Стародавній Китай. Конфуціанство. Даосизм.
Стародавня Греція. Міста-поліси. Погляди античних філософів на управління державою. Стародавній Рим. Римська республіка.

Тема 6. Публічне управління у стародавній Європі
Державність у середньовічній Європі. Магдебурзьке право та органи місцевого самоврядування. Еволюція систем публічного адміністрування у Західноєвропейських країнах.
Криза публічного управління ХХ-ХХІ століть. Моделі модернізації публічної службою Публічна служба в ЄС. Управлінська етика. Етика публічного службовця. Цінності в управлінні. Європейська та американська моделі Управління. Демократизація управління. Вплив міжнародної інтеграції та глобалізації на процеси публічного управління.

Розділ 2. Історія публічного адміністрування в Україні

Тема 7. Публічне управління княжої доби (IX-XIII століття)
Публічна влада Київської Русі. Ієрархії княжої служби. Десятинна система управління.
Слово про закон і благодать. Руська правда. Повчання дітям Володимира Мономаха.
Структура органів публічного управління Галицько-волинського князівства. Протистояння князя і бояр. Двірсько-вотчинний принцип управління.

Тема 8. Публічне управління в Україні у складі Литви та Польщі (XIV-XVI століття) та у період козацько-гетьманської держави
Структура державної влади Великого князівства Литовського. Структура влади Речі Посполитої. Ієрархія влади і принципи формування держапарату. Місцеві органи публічного управління на українських землях у складі Речі Посполитої. Магдебурзьке право в Україні. Муніципальна служба.

Політичний устрій Запорізької Січі. Звичаєвий характер козацького управління. Ієрархія посад. Принцип виборності, ротації, підзвітності, Політична структура Гетьманської держави. Три рівня державної влади та публічного управління. Політико-правові засади державної служби козацької доби.
Конституція Пилипа Орлика.

Тема 9. Публічне управління в другій половині XIX - кінці XX століття в Україні

Ліквідація Гетьманства і реорганізація публічного управління. Створення органів самоврядування (земств) після відміни кріпацтва. Українські імперії у складі Російської імперії. Адміністративно-територіальний устрій земель у складі Австро-Угорської імперії. Адміністративна реформа Цесаря Йосифа II.

управління княжої доби (IX-XIII століття)	10					6	14					14	
Тема 8. Публічне управління в Україні у складі Литви та Польщі та у період козацько-гетьманської держави.	10	2	2			6	14					14	
Тема 9. Публічне управління в другій половині XIX - кінці XX століття в Україні	12	4	4			4	14					14	
Тема 10. Сучасна модель публічного управління	8	4	4				11					11	
Індивідуальна робота	30				30		5					5	
Разом за розділом 2	68	12	12		30	14	58					5	53
Усього годин	150	32	32		30	56	150	4/4				5	137

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин, денна форма	Кількість годин, заочна форма
1	Публічне управління як область діяльності. Британія	4	2/2
2	Закономірності, принципи, функції публічного управління. Франція.	4	2/2
3	Роль публічного управління у державотворенні	4	-
4	Ефективність і результативність публічного управління	4	-
5	Управління у стародавньому світі	2	-
6	Контрольна робота	2	-
7	Київська і Галицько-волинська держава	2	-
8	Польсько-литовська доба	2	-
9	Публічне управління в епоху становлення ринкової економіки в Україні і світі	4	-
10	Контрольна робота	4	-
	Разом	32	4/4

5. Завдання для самостійної робота

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	Кількість годин, заочна форма
1	Огляд та конспект статей у популярних і фахових виданнях	15	30
2	Закріплення лекційного матеріалу	10	24
3	Підготовка до семінарських занять	15	25
4	Підготовка матеріалів, таблиць, графіків про країни-члени ЄС	6	22
5	Систематизація перед іспитом	20	41
	Разом	66	142

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальним завданням з дисципліни «Історія публічного управління» є реферат, який є творчою роботою, виконаною на основі аналізу наукових, популярних джерел і законодавчої бази з обраної тематики. Тема обирається з переліку у межах програми дисципліни.

Реферат містить такі обов'язкові складові:

1. Вступ. Актуальність тематики для України.
2. Аналіз історичного досвіду та можливості його застосування в Україні.
3. Еволюція нормативної бази з обраного питання.
4. Розкриття основного змісту.
5. Висновки та пропозиції.
6. Перелік використаних джерел.

Реферат повинен містити посилання у тексті на джерела інформації. Статті, монографії, що використовуються у рефераті, повинні бути видані після 2000 року. Реферат має обсяг до 15 сторінок і оформлюється відповідно до вимог, що пред'являються до подібного роду робіт.

Теми рефератів

1. Природа публічного управління як соціального явища
2. Державна влада і публічне управління в Україні і світі
3. Три гілки влади і публічне управління в Україні.
4. Історія публічної служби в Україні.
5. Органи публічного управління в Україні, їх структура повноваження, проблеми взаємодії.
6. Інститут Президента в діючій конституції та в Законі України Про Президента 1991 р.
7. Інститут виконавчої влади і його роль в розвитку держави
8. Закони, методи, методологія публічного управління
9. Механізми управління, їх типи та сфери застосування

10. Публічне управління як само організована система, функції управління.
11. Теорії походження держави.
12. Тенденції державного розвитку Київської Русі та сучасних їй європейських країн.
13. Форма державного правління в Речі Посполитій і сучасна Польща – наступність традицій.
14. Система державного управління в Україні за конституційним проектом Пилипа Орлика та сучасна Конституція.
15. Повноваження та структура органів самоврядування Гетьманщини.
16. Українські (малоросійські) губернії Російської імперії ХІХ ст.. у порівнянні з сучасним державним устроєм України.
17. Історичне значення земської реформи в 1864 р. в Росії.
18. Українська національна революція 1917-1920 рр.
19. Порівняльний аналіз системи органів державного управління за конституціями 1919 і 1978 рр.
20. Реформи системи державного управління незалежної України
21. Порівняльний аналіз традиційної моделі державного управління та нового публічного менеджменту.
22. Соціально-інженерний, гуманітарний та психологічний підходи в державному управлінні.
23. Новий публічний менеджмент і його запровадження в Україні.
24. Ефективність і результативність у діяльності державних органів і приватних організацій.
25. Відповідальність і підзвітність органів публічного управління та приватних суб'єктів господарювання.
26. Ідеї Дж. Кейнса та державне управління.
27. Історія, принципи, теорія бюрократії та її вплив на сучасні моделі управління.
28. Системний, процесний, ситуативний підхід в державному управлінні. Синергія в державному управлінні
29. Поняття якості управління. Стандарти якості. Моніторинг якості.
30. Інструменти впливу громадськості на процес державного управління.
31. Шляхи удосконалення української моделі державного управління.
32. Поняття управлінської етики, управлінського класу, вплив цінностей в управлінні.
33. Реформи гілок влади у ХХІ столітті в Україні та ЄС.

7. Методи контролю

Вивчення дисципліни «Історія публічного управління» завершується складанням іспиту

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання														Екза- мен	Разом
Розділ 1						Розділ 2				Конт - роль- на робо та	Конт - роль- на робо та	Инди- віду- альне завда ння	Вс ьог о		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10						
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	10	10	20	60	40	10

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

9. Рекомендована література

Основна література

1. Афанасьєв М. В. Інноваційні процеси в системі державного управління і місцевого самоврядування : наукове видання / М. В. Афанасьєв, Л. Г. Шемаєва [та ін.] ; за заг. ред. М. В. Афанасьєва. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2006. – 212 с.
2. Бакуменко В. Д. Теоретичні та організаційні засади державного управління : [навч. посіб.] / В. Д. Бакуменко, П. І. Надолішній. – К. : Міленіум, 2003. – 256 с.
3. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень: проблеми теорії, методології, практики : [монографія] / В. Д. Бакуменко. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 328 с.
4. Державне управління і менеджмент : навч. посіб. у таблицях і схемах / [Г. С. Одінцева, Г. І. Мостовий, О. Ю. Амосов та ін. ; за заг. ред. д.е.н., проф. Г. С. Одінцової]. – Х. : ХарPI УАДУ, 2002. – С. 12,13.
5. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / Нац. Акад. держ.упр. при Президентові України; наук.-ред. колегія: Ю.В. Ковбасюк (голова) та ін. – Т. Методологія державного управління: Ю.П. Сурмін (співголова), П.І. Надолішній (співголова) та ін. – К.: НАДУ, 2011. - С. 362.
6. Публічне адміністрування : навчальний посібник / О.М. Ястремська, Л.О. Мажник. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 132 с.

7. Самофалова Т.О. Соціальна відповідальність суб'єктів соціально-економічної системи в Україні : навч. посіб. / Т. О. Самофалова. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2016. – 324 с.

8. Сурмін Ю.П. Методологія галузі науки «Державне управління»: Монографія / Ю.П. Сурмін. – К: НАДУ, 2012. – 372 с.

Додаткові джерела

10. Дзюндзюк В.Б. Публічне адміністрування в Україні : навч. посіб. / В. Б. Дзюндзюк [та ін.]– Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр» 2011. – 306 с.

11. Іванова Т.В. Адміністративно-територіальний устрій країн Європейського Союзу : навч. посібник / Т.В. Іванова [та ін.] - К. : НАДУ, 2015. – 628 с.

12. Іванова Т.В. Державна політика / Іванова Т.В. [та ін.] - К. : НАДУ, 2014. – 448 с.

13. Іванова Т.В. Публічне управління сільськими територіями України: навч. посібник / Іванова Т.В. [та ін.] - Київ: Фенікс, 2016. - 336 с.

14. Іванова Т.В. Шляхи формування та розвитку самодостатніх суб'єктів муніципального руху: європейські виміри та орієнтири: монографія / Т.В. Іванова [та ін.] - Миколаїв: Ємельянова Т.В., 2013. – 352 с.

15. Іванова Т.В. Управління підприємством на регіональному рівні / Т.В. Іванова Науковий вісник Академії муніципального управління: Збірник наукових праць Серія «Економіка» випуск 8/2010 – К.: Академія муніципального управління, ВПЦ АМУ. – 2010. - С. 42-47.

16. Іванова Т.В. Державне управління сталим екологічним розвитком України та її регіонів в системі раціонального природокористування: теорія, методологія, перспективні напрями: Монографія/ Т.В. Іванова - К.: ВПЦ АМУ, 2011. – 405 с.

17. Іванова Т.В. Управління розвитком міста: навчальний посібник. / Т.В. Іванова [та ін.] - К.: Вид-во НАДУ, 2006.–389 с.

18. Кузнецов А. Концептуальні підходи до формування понятійного апарату в сфері публічного управління / А. Кузнецов // Понятійно-категоріальний апарат публічного управління. – К. : НАДУ, 2010. – С. 38–43.

19. Чиркин В.Е. Публичное управление: учебник / В.Е. Чиркин. – М.: Юрист, 2004. – 475 с.

20. Гавкалова Н.Л. Публічне адміністрування : практ. завд. до самост. роб. / Н.Л. Гавкалова, А.С. Золенко. – Х. : Вид. Харків. нац. екон. ун-ту ім. С. Кузнеця, 2014. – 24с.

20. Марушевський Л. Ситуаційні завдання щодо складання ділових документів [Електронний ресурс] — Систем. Вимоги : Pentium-266 ; 32 MbRAM ; Windows 98/2000/NT/XP. — Web : www.kds.org.ua/article/situatsijni-zavdannya.

21. Малышева М.А. Теория и механизмы современного государственного управления : задан. для самост. раб. студ. / М.А. Малышева. – СПб. : Отдел оперативной полиграфии НИУ ВШЭ, 2012. – 204с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <http://europa.eu/> - (сайт представлений мовами країн-членів ЄС)
Портал Європейського Союзу
2. Тимцуник В.І. Публічне адміністрування: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. освіти / В.І. Тимцуник // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.studfiles.ru/preview/5118174/page:33/>.
3. Федорчак О. Класифікація механізмів державного управління / О. Федорчак // Демократичне врядування. - 2008. - № 1. - Електронне наукове фахове видання. - Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DeVr/2008-01/O_Fedorchak.pdf
4. UNPAGlossary [Electronic Resource] / United Nations Public Administration Network. — URL : <http://www.unpan.org/Directories/UNPAGlossary/tabid/928/language/en-US/Default.aspx>.
5. Білозерська Т. О. Реформування публічної адміністрації в Україні як крок до європейської інтеграції [Електронний ресурс] / Т. О. Білозерська // Форум права. – 2007. – № 2. – С. 11–19. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/ejournals/FP/2007-2/07btodei.pdf>
6. Любохинець Л. С. Предмет і методологічна основа публічного адміністрування [Електронний ресурс] / Л. С. Любохинець, А. В. Мейш. – Режим доступу : http://dn.tup.km.ua/dn/k_default.aspx?M=k1201&T=01&lng=1&st.
7. Словник з державного управління [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://subject.com.ua/political/governance/157.html>